

Minister Zdrowia

ZPŚ.050.28.2026
Warszawa, 10 lipca 2026

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na interpelację nr 17672 z dnia 15 czerwca 2026 r. Pana Tomasza Rzymowskiego w sprawie tworzenia kolumbariów na terenach przykościelnych oraz dostosowania przepisów sanitarnych do rosnącej liczby pochówków urnowych, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji.

Ministerstwo Zdrowia zwraca uwagę, że problematyka postępowania z prochami osób zmarłych wykracza poza zagadnienia sanitarne i obejmuje również aspekty kulturowe, społeczne oraz religijne. Polska pozostaje państwem o silnie ukształtowanej tradycji chrześcijańskiej. Według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 r.¹ największą grupę wyznaniową stanowią wierni Kościoła rzymskokatolickiego, deklarowani przez ponad 71% ludności, natomiast zdecydowana większość wspólnot religijnych działających w Polsce wywodzi się z tradycji chrześcijańskiej.

Uprzejmie informuję, że kwestie światopoglądowe i wyznaniowe dotyczące alternatywnych rozwiązań w zakresie pochowania zwłok lub szczątków ludzkich, tj. rozsypywania prochów na łąkach pamięci/ogrodach pamięci, pochówków na cmentarzach leśnych/w lasach pamięci czy też na cmentarzach ekologicznych, pozostają poza zakresem kompetencji Ministerstwa Zdrowia oraz organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji działem administracji rządowej „wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne” kieruje Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji. Ponadto w strukturze MSWiA znajduje się Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

Odnosząc się do zagadnień związanych z odległością zabudowy od cmentarza, należy wskazać, że norma z § 3 ust. 1 ww. rozporządzenia została ustanowiona w celu wykluczenia szkodliwego oddziaływania cmentarza na otoczenie, o czym jest również mowa w § 1 ust. 1 tego rozporządzenia: „Teren pod cmentarz powinien być lokalizowany w sposób wykluczający możliwość wywierania szkodliwego wpływu cmentarza na otoczenie”. Ponadto należy zaznaczyć, że zgodnie z opiniami Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH – Państwowego Instytutu Badawczego, Instytutu Medycyny Pracy im.

¹ Źródło: <https://stat.gov.pl/spisy-powszechne/nsp-2021/nsp-2021-wyniki-ostateczne/>

prof. J. Nofera w Łodzi oraz Głównego Inspektoratu Sanitarnego cmentarze powinny być lokalizowane w taki sposób, aby maksymalnie wykluczyć możliwość wywierania szkodliwego wpływu na otoczenie.

Obowiązujące przepisy prawne dotyczące lokalizacji cmentarzy i minimalnych odległości cmentarzy m.in. od budynków mieszkalnych mają na celu ochronę mieszkańców przed zagrożeniami sanitarnymi. Wiąże się z tym przede wszystkim kwestia ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniami związanymi z produktami rozkładu zwłok. Dotyczy to w szczególności ochrony ujęć wody przeznaczonej na zaopatrzenie ludności, w tym m.in. tzw. przydomowych studni, zapewnianej przez utrzymanie minimalnej odległości cmentarza od budynków mieszkalnych, wynoszącej 150 m, a w przypadku budynków podłączonych do sieci wodociągowej – 50 m.

Należy również wskazać, że z funkcjonowaniem cmentarzy wiąże się ich specyficzne oddziaływanie na otoczenie, obejmujące m.in.: gromadzenie i przechowywanie na terenach cmentarnych odpadów przyciągających insekty i gryzonie, które z kolei mogą przenosić m.in. skażenie mikrobiologiczne z rozkładających się zwłok; zanieczyszczenie powietrza wynikające z palenia na cmentarzu świec i zniczy oraz wzmożonego ruchu pojazdów w bezpośrednim otoczeniu cmentarza; hałas związany z budową nowych grobów i kolumbariów oraz rozbudową istniejących, a także transportem w obrębie cmentarza. Należy zaznaczyć, że wprowadzenie tzw. strefy sanitarnej cmentarza, która wiąże się z zakazem realizacji obiektów budowlanych (zakazem zabudowy) i ograniczeniami w zabudowie z uwagi na fakt istnienia cmentarza, następuje co do zasady w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, opracowywanym i uchwalanym przez radę gminy zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Jeżeli natomiast dla gminy lub określonego jej obszaru brak jest obowiązującego planu miejscowego, określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu w otoczeniu cmentarza następuje w drodze decyzji o charakterze lokalizacyjnym, wydawanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta m.in. po uzyskaniu uzgodnień lub decyzji wymaganych przepisami odrębnymi, w tym uzgodnienia, o którym mowa w art. 3 pkt 1a ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Mając na uwadze orzecznictwo sądów administracyjnych w sprawach dotyczących uzgadniania przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej warunków zabudowy i zagospodarowania terenu w sąsiedztwie cmentarzy pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych, wypracowano interpretację, zgodnie z którą ww. uzgodnienie powinno następować z uwzględnieniem treści art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (zgodnie z zasadą a maiori ad minus), mianowicie: w przypadku cmentarzy „nieczynnych”, gdy od ostatniego pochówku upłynęło ponad 40 lat, możliwe jest przyjęcie mniejszych odległości zabudowań mieszkalnych od cmentarza niż odległości wskazane w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze, jednakże pod warunkiem, że każdorazowo zostanie przeprowadzone przez właściwy organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej, na podstawie przedłożonej dokumentacji, szczegółowe postępowanie wyjaśniające co najmniej w zakresie:

1. okresu od ostatniego pochowania na danym cmentarzu zwłok lub szczątków ludzkich i sposobu ich pochowania oraz aktualnego wykorzystania terenu, na którym w przeszłości dokonywano pochówków (np. teren o funkcji parkowej) – dokładna i rzetelna analiza w kontekście demineralizacji zwłok,
2. wnikliwej oceny bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego w związku z „przybliżeniem” zabudowań mieszkalnych do „nieczynnego” cmentarza, w tym na podstawie opinii instytutu naukowo-badawczego potwierdzającej brak negatywnego wpływu „nieczynnego” cmentarza na otoczenie, szczególnie z uwzględnieniem konieczności zapewnienia okolicznym mieszkańcom bezpiecznej wody przeznaczonej do spożycia (obowiązek zwodociągowania budynków oraz

monitorowania szczelności instalacji; pozostawienie odległości ujęć wody w granicach obowiązujących przepisów prawnych).

Jednocześnie należy wskazać, że kwestie związane z gospodarowaniem przestrzenią oraz usprawnieniem realizacji inwestycji komunalnych wykraczają poza zakres kompetencji Ministerstwa Zdrowia.

Działem administracji rządowej „budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo” kieruje, zgodnie z § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 maja 2024 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rozwoju i Technologii, Minister Rozwoju i Technologii.

Uprzejmie informuję, że możliwość zmiany minimalnej odległości cmentarzy od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studni, źródeł i strumieni służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych zostanie rozważona przy okazji procedowania projektu ustawy o zmianie ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych.

Obecnie projekt ustawy jest na etapie opracowywania, przed nadaniem numeru w wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Katarzyna Kęcka
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/